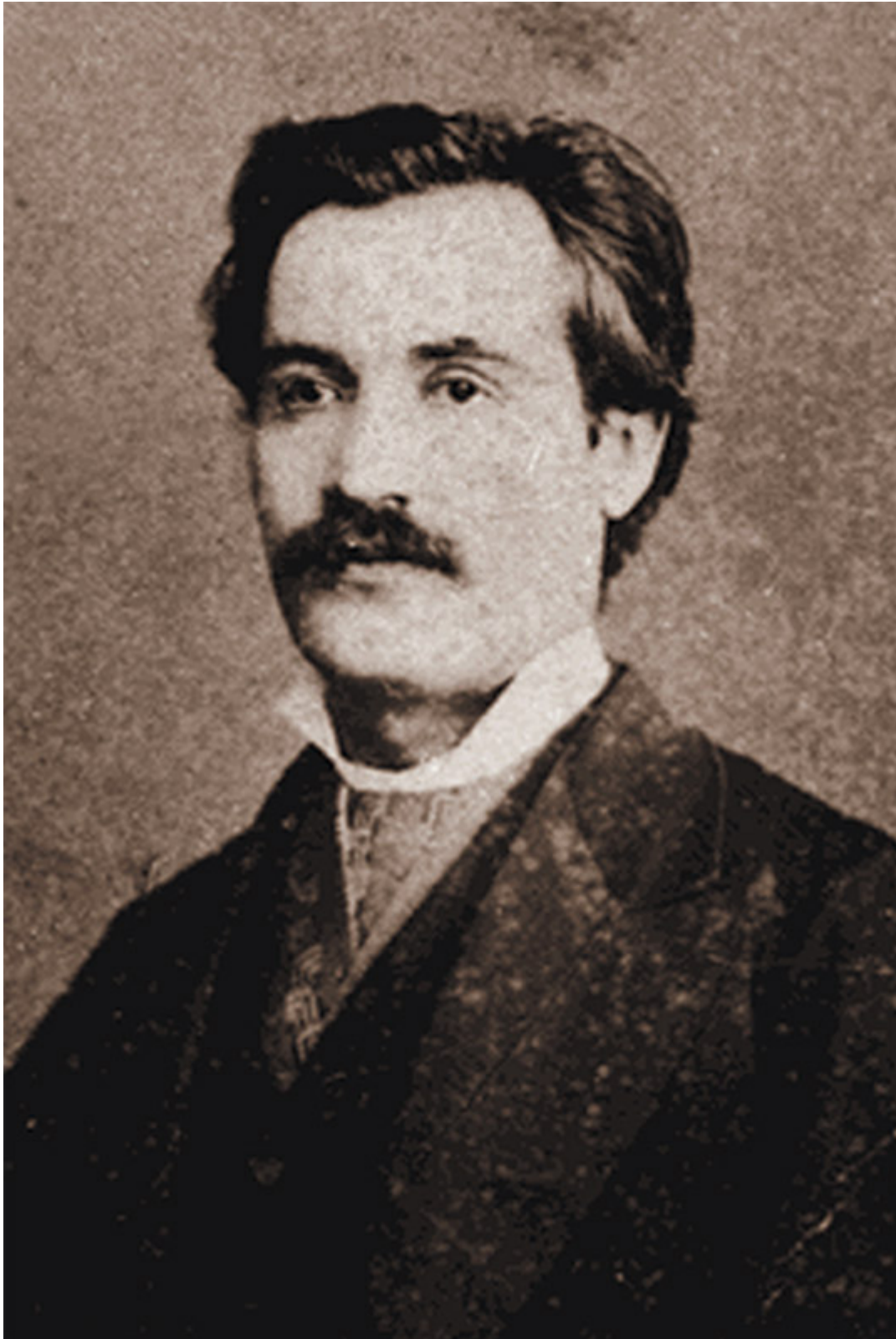

**[„AR FI FOST DREPT...”] – de
Mihai Eminescu [12 iunie
1883]**

Ar fi fost drept, credem, ca eroul cel mai sublim al națiunii, ca marele Ștefan Vodă, campionul creștinătății, admirat de Europa întreagă în toată a doua jumătate a secolului al cincisprezecelea, s-ar fi convenit zicem ca acest mare geniu român, revenit între noi în imagine plastică, în carne și-n oase de bronz, să treacă la nemurire în ochii celor vii fără a fi exploatat în trecerea sa.

Dar regimul roșu nu a voit așa și a trebuit ca, după pielea de bronz a lui Ștefan cel Mare, să-și tragă el o porțiune de glorie și de mărire pe seama sa.

Alții au luat inițiativa erigerii unei statue lui Ștefan cel Mare, alții și-au depus obolul spre realizarea acestei pioase fapte; iar, când lucrul a fost de tot gata, când n-a mai rămas decât târnosirea, cum am zice, a statuei prin adunarea inimelor românilor în jurul ei și tămâierea ei cu amintirea faptelor eroului național, atunci iată deodată un guvern hrăpitor că îmbrânțește pe ctitori și ia el asupra – și să prezinte publicului scumpa imagine.

Mai mult decât atâta: porniți pe această pantă a hrăpirii, miniștrii duc la Iași pe deputații și senatorii creați de dâșii, duc diferiți impiegați, spre a oficializa sărbătoarea.

Pun apoi în gura Majestății Sale vorbele următoare:

„Încredințez Iașilor, leagănul Unirii, această statuă!... „

Cum? M. Sa, după guvernul roșu, poate încredința cuiva un lucru ce nu este al său?

Atunci averea fiecăruia nu mai e sigură a sa și dintr-un moment într-altul trebuie să se aștepte cineva să i se smulgă în silă și să se facă uz de dânsa de către guvern cum ar voi.

Aceasta este consecuența logică, fatală a însușirii guvernului de a face inagurarea statuei de la Iași și de a da ieșenilor , ca de la sine, un lucru ce nu-i aparține.

Într-adevăr, faptul acesta este cu atât mai cutezător cu cât, dacă s-ar cerceta listele de subscriere pentru erigerea statuei lui Ștefan cel Mare, nu se va găsi să fi pus vreun ban într-acest scop unul măcar din toți cei ce au pus înaintea individualitatea lor la inaugurare și au căutat să culeagă lauri de pe scumpa memorie a sublimului domn român!

Istoria ne spune că, în toată glorioasa lui domnie, neobositul și neînvingătorul erou, care a avut pe rând să lupte cu toate limbele străine ce ne înconjurau, a dus o viață de griji și de amărăciuni.

Trecând în mormânt, scăpase de ele; readus pe pământ, reînviat în memoria noastră, fatalitatea se vede că cere să i se verse cupa amărăciunii și în simpla figurațiune, spre a-i chinui sufletul pe unde se va fi aflând astăzi.

Putea fi ceva mai cuviincios și mai corespunzător simțământului de venerațiune ce viază în tot românul pentru memoria lui Ștefan Vodă decât să participe poporul, în masa lui cea mai compactă, la serbarea numelui marelui domn și să-i depună închinările lui de aproape?!...

Ei bine, amestecul arbitrar al guvernului a depărtat acea masă mare populară care era gata să se rădice spre a merge la Iași, a ținut în rezervă chiar și partea cea mai cu greutate a populațiunii ieșene și, în jurul statuei, pe lângă vreo trei sute de oficiali și oameni ai poliției bucureștene, aduși pe socoteala statului, n-a strălucit decât miile de jidovi, atrași de solemnitate ca spectatori, spre imagine spăimântătoare a stării de jale în care a ajuns patria eroului sărbătorit!

Daca acum vom părăsi terenul arbitrariului guvernamental spre a caracteriza procederea guvernului ca act de administrațiune publică, ea ne înfățișează o tendință centralizatoare care dă dezmințire patentă principiilor profesate de către roșii preținși liberali.

Principiul descentralizator prescrie a se lăsa localităților dreptul de acțiune, a le permite să trăiască în ele însele, a li se acorda autonomia; și pentru o afacere de caracter local se cuvenea ca guvernul, care nu caută centralizarea, să lase localității onoarea organizării serbării și să n' asiste el decât ca invitat, ca oricare particular.

Nu-și are logica aci obiecțiunea că, spre a da un caracter național serbării, guvernul a luat în mâinele sale organizarea ei.

Caracterul național este însăși fapta erigerii statuei. Nu e nevoie de stampila d-lor Rosetti brătianu pentru a se naționaliza o figură ce se venerază de către tot românul.

În fine, spre a nu-și dezminți năravurile, vameșii și fariseii au turburat spiritul ce reînviază între noi după mai mulți seculi de repaus și l-au privat de contactul entuziast al tutor românilor, adoratori ai săi.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1882-1883, 1888-1889

„TIMPUL”, „ROMÂNIA LIBERĂ”, „FÂNTÂNA BLANDUZIEI”

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XIII

Mihai-Eminescu.Ro